



Norges
Handikapforbund

BRUK DINE RETTIGHETER

TEKNISKE HJELPEMIDLER

Nettversjon oppdatert 2021



INNHOOLD

1	SAMFUNNETS FØRINGER	3
2	SLIK FÅR DU HJELPEMIDLER Vanlig framgangsmåte. Brukerpass. Fast kontaktperson. Bestillingsordning.	4
3	MEDVIRKNING	8
4	LOV OM FOLKETRYGD Oversikt. Retten til hjelpemidler. Hva er et hjelpemiddel? NAV Hjelpemiddelsentral. Grunnstønad.	9
5	REGELVERK PÅ ENKELTOMRÅDER Rullestol/moped/bil. Bolig. To hjem. Personlig stell. Lek og fritid. Data. Grunnmønster. Ortopediske hjelpemidler. Behandlingshjelpemidler. Seksual- tekniske hjelpemidler. Servicehund. Forsikring. Utlandet og reise.	15
6	LOV OM KOMMUNALE HELSE- OG OMSORGSTJENESTER Ansvar og oppgaver. Forskrift om habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator.	26
7	ANDRE LOVER	29
8	BARNEHAGE, SKOLE OG UTDANNING	30
9	ARBEID Lover. Avtale om tilrettelegging. Funksjonsassistanse. Arbeids- og utdanningsreiser.	30
10	INSTITUSJON	33
11	KVALITET Faglige spilleregler. Utprøving. Sortiment. Akutt reparasjon.	34
12	SØKNAD, SAKBEHANDLING OG KLAGE	36
13	NETTSTEDER OG INFORMASJON	39

Nettutgaven oppdatert 2021

Tekst: Guri Henriksen

Design/layout: Steinar Zahl

Heftet utgitt av Norges Handikapforbund 2006, revidert juni 2013

ISBN 978-82-7651-041-6. Trykk: Merkur-Trykk

Heftet og oppdatering av nettutgaven er finansiert av Husbanken

1. SAMFUNNETS FØRINGER

Politiske mål om likestilling og et likeverdig tilbud, uavhengig av bosted og økonomi

God tilgang til hjelpemidler er helt sentralt for funksjonshemmedes likestilling i samfunnet. Det handler om grunnleggende forhold i menneskers liv. Hjelpemidler gjør det mulig å delta i samfunnet, ta utdanning, jobbe og leve et sosialt og selvstendig liv. Det er derfor et politisk mål å sikre funksjonshemmede innbyggere et helhetlig og likeverdig tilbud - uavhengig av alder, bosted og økonomi.

Politikken er satt ut i livet gjennom det nasjonale formidlingssystemet, forankret i folketrygdloven. Retten til hjelpemidler gjelder på alle livets områder. NAV Hjelpemiddelsentral i fylkene har spesialkompetanse og er et ressurs- og kompetansesenter for funksjonshemmede innbyggere, kommuner og andre. Systemet er bygget på funksjonshemmedes premisser med medbestemmelse, individuelle rettigheter, sikker finansiering gjennom folketrygden og faglig kompetent rådgivning.

FN-konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD)

Retten til hjelpemidler handler om menneskerettigheter. FNs menneskerettigheter er universelle og gjelder for alle. FN har vedtatt en konvensjon for å sikre at personer med funksjonsnedsettelse får tilgang til de universelle menneskerettighetene, som habilitering og rehabilitering, utdanning, arbeid, et selvstendig liv, en aktiv fritid og deltakelse i samfunnet. Norge har signert konvensjonen. Det betyr at både staten, fylkene og kommunene skal følge konvensjonen og aktivt fremme likestilling.

- *FN-konvensjonen CRPD, FN-sambandet, fn.no og regjeringen.no*
- *Full deltakelse og likestilling, Norges Handikapforbunds likestillingsstrategi, nhf.no*

2. SLIK FÅR DU HJELPEMIDLER

Formålet med heftet er å informere om rettigheter, faglig veiledning og framgangsmåte ved anskaffelse av tekniske hjelpemidler.

Formidling av hjelpemidler utføres av både kommune, NAV Hjelpemiddelsentral og landsdekkende spesialenheter etter nasjonale lover og retningslinjer. Folketrygdloven gir deg rett til hjelpemidler. Medvirkning, god fagkompetanse og tjenester som er tilpasset den enkelte, på tvers av etater og nivåer, har avgjørende betydning for kvalitet og måloppnåelse.

Proessen med å finne fram til riktig hjelpemiddel kan starte i rehabiliteringsavdeling, hjemme, på arbeidsplassen, i barnehage og skole. Det kan være flere fagpersoner involvert – ergoterapeut, fysioterapeut, spesialpedagog og fagfolk med teknisk kompetanse.

Dine rettigheter er de samme, uavhengig av om du søker selv eller får hjelpe til å fylle ut og sende søknad. Du står fritt til å sende søknad uavhengig av hva den faglige rådgivningen konkluderer med. Det er kun mulig å klage dersom du sender søknad.

NAV utvikler digitale løsninger til innbyggerne. Det betyr mulighet til å søke elektronisk, som alternativ til papirsøknad, og til å kommunisere og bestille tjenester på nettet. Informasjon om utviklingen og digitale muligheter, se nav.no og temasidene for hjelpemidler.

Her beskriver vi en vanlig framgangsmåte når behovet for hjelpemidler oppstår der du bor og du skal søke om hjelpemidler fra NAV Hjelpemiddelsentral i fylket.

2.1 Vanlig framgangsmåte

1. Ta kontakt med fagpersonen lokalt i kommunen/bydelen, ofte ergo- eller fysioterapeut. Beskriv hva som er problematisk og hvilke behov du har. Få fram hva som er viktig for deg. Spør om løsningsmuligheter og hvilke rettigheter du har. Be om en oversikt

over sakens videre gang – hvem skal gjøre hva og innen hvilke tidsfrister.

- 2. Prøv ulike produkter.** For å finne riktig løsning vil det ofte være nødvendig å prøve ulike produkter. Det er f.eks. store forskjeller på rullestoler når det gjelder sittekomfort og kjøreegenskaper. Prøv hjelpemidlet der det skal brukes. Lokal fagperson bestiller hjelpemidlene. Det er også mulig å prøve hjelpemidler ved hjelpemiddelsentralen og få faglig bistand.
- 3. Tilkall ekspertise ved behov.** Dersom det ikke er nok fagkompetanse lokalt, skal ergo-/fysioterapeuten kontakte hjelpemiddelsentralen slik at du kan få bistand derfra. Sentralen kan også benytte leverandørene ved utprøving, tilpasning og reparasjon av hjelpemidler.
- 4. Send søknad.** Du fyller ut krav om støtte til hjelpemidler på NAV sitt kravskjema. Dette finner du på nav.no eller får det av ergoterapeut eller fysioterapeut i kommunen eller på lokalt NAV-kontor. Du søker selv om hjelpemidlene. NAV har ansvar for å innhente opplysninger som er nødvendig for å fatte vedtak. Du kan gi disse opplysningene selv eller be fagpersonen begrunne hjelpemiddelbehovet. Det er viktig å beskrive nøyaktig hvilke egenskaper hjelpemidlet må ha for å dekke behovet, slik at du får utlevert riktig hjelpemiddel. NAV utvikler digitale løsninger som alternativ til papirsøknad.
- 5. Vedtak.** Du får skriftlig vedtak. Vedtaket skal begrunnes slik at du kan vurdere om du vil klage på avgjørelsen. I vedtaket står det hvordan du skal gå fram hvis du vil klage, hvem du skal klage til og frist for å klage.
- 6. Levering, tilpasning og opplæring.** Det vanlige er at hjelpemiddelsentralen leverer til kommunens lager og kommunen leverer til deg. Du må forvente at leveringens varsles på forhånd, og at lokal fagperson kommer hjem til deg for å tilpasse hjelpemidlet og gi opplæring i bruk og vedlikehold. Bruksanvisning skal følge med produktet.

7. Reparasjon. Be om navn og telefonnummer på den du skal kontakte hvis hjelpemidlet går i stykker, både på dagtid og kveld/helger. Hjelpemiddelsentralene har vaktordning for reparasjon ved akutt behov, se punkt 11.4.

2.2 Brukerpass til erfarne

Brukerpassordningen skal styrke funksjonshemmedes rolle og kontroll over egen hverdag, forenkle hjelpemiddelformidlingen og fremme likestilling. Hjelpemiddelsentralene skal følge nasjonale retningslinjer, se nav.no brukerpas. Både voksne hjelpemiddelbrukere og foreldre med funksjonshemmede barn kan få brukerpas.

Erfarne hjelpemiddelbrukere, som er avhengig av hjelpemidler til daglig, kan få brukerpas av hjelpemiddelsentralen. Brukerpass er ikke en rettighet, men en fullmakt som gir deg mulighet til å velge samarbeidspartner og ta direkte kontakt med hjelpemiddelsentral og leverandør. Brukerpasset gjelder ved utprøving, utskifting og reparasjoner av hjelpemidler. Ved nytt behov må du sende inn søknad, f.eks. hvis du har vedtak på manuell rullestol, men trenger elektrisk, må du søke. Vil du bruke leverandør til reparasjoner, må du først få et bestillingsnummer fra hjelpemiddelsentralen. Dette skal sentralen gi deg enkelt og raskt.

Brukerpass gjelder for alle hjelpemidler du har i utlån og har vedtak på, unntatt bil. I avtalen kan du avgrense passet til å gjelde de hjelpemidlene du har mest erfaring med. Dette avgjør du i dialog med hjelpemiddelsentralen. Med brukerpas kan du bestille en del enklere hjelpemidler direkte fra hjelpemiddelsentralen, se pkt. 2.4 Bestillingsordningen.

Se nav.no brukerpas for informasjon om ordningen, veileder og avtaleskjema.

«Brukerpasset er en avtale mellom deg og NAV Hjelpemiddelsentral. Avtalen gir deg utvidet ansvar og økt innflytelse i egen sak gjennom

en fullmakt (brukerpas). Det innebærer at du har mulighet til selv å velge samarbeidspartner ved behov for utprøving, bytte av hjelpemiddel eller teknisk service og reparasjon. Du kan ta direkte kontakt med NAV Hjelpemiddelsentral eller med hjelpemiddelfirma, og du kan bestille produkter fra hjelpemiddelsentralens bestillingsordning. Du kan benytte fagpersoner som rådgivere for å komme fram til riktig løsning. Fordelingen av oppgaver og ansvar mellom deg og NAV Hjelpemiddelsentral defineres i avtale, og kan endres hvis du ser behov for det.»

[Nav.no](http://nav.no) brukerpas

2.3 Fast kontaktperson til barn og unge

Hensikten med fast kontaktperson på hjelpemiddelsentralen er at foreldre og barn/unge skal få et koordinert og forutsigbart tilbud. Målet er at du skal oppleve en enklere og mer forutsigbar hverdag, med rask behovsavklaring, kortere saksbehandlingstid og godt samarbeid med hjelpemiddelsentralen. Kontaktpersonen er koordinator og faglig støttespiller på hjelpemiddelområdet.

I samråd med kontaktpersonen kan foreldre velge å gå direkte til ulike samarbeidspartnere som hjelpemiddelsentral og leverandør for råd og veiledning. Det vil ofte være en fordel å samarbeide med fagfolk lokalt. Kontaktpersonen skal informere om rettigheter, hjelpemidler og løsninger. Kontaktpersonen skal gjøre vedtak og bestille hjelpemidler, og sørge for tilgang til bestillingsordningen for enkle hjelpemidler. Hjelpemiddelsentralene skal følge nasjonale retningslinjer. Se nav.no fast kontaktperson.

2.4 Bestillingsordningen

Bestillingsordningen er en nasjonal ordning med samme sortiment i hele landet. Hensikten er å gjøre det enklere å skaffe hjelpemidler og korte ned leveringstiden. Ordningen består av hjelpemidler som det

går mye av og som lagerføres av hjelpemiddelsentralene. Bestillingsordningen skal redusere leveringstid og administrasjon. Ordningen består i hovedsak av enkle hjelpemidler, som f.eks. dusjstol og rulator. Listen suppleres og endres jevnlig. Folketrygden kan dekke et bredere sortiment og andre typer hjelpemidler enn de produktene som står på bestillingslisten. Kommunale fagfolk bestiller hjelpemidlene på listen uten at man må sende søknad. Har du brukerplass kan du selv bestille direkte fra hjelpemiddelsentralen. Se nav.no bestillingsordningen.

3. MEDVIRKNING

Både NAV-loven, folketrygdloven, helse- og omsorgstjenesteloven og lov om pasient- og brukerrettigheter har bestemmelser om brukermedvirkning. Representanter for brukerne av tjenestene skal bli hørt ved utformingen av tilbudet, og den enkelte skal ha innflytelse på eget tilbud. Brukermedvirkning betyr at du skal ha innflytelse på valg av hjelpemidler, og fagfolk skal legge dine vurderinger til grunn. Forvaltningsloven skal sikre deg innsyn og medvirkning i saksbehandlingen.

Regelverket sier:

- *Arbeids- og velferdsetaten* skal sørge for at representanter for brukerne får mulighet til å uttale seg i forbindelse med planlegging, gjennomføring og evaluering av etatens tjenester (NAV-loven, § 6).
- *Aktiv brukermedvirkning* på hjelpemiddelområdet innebærer at brukeren skal ha større grad av selvbestemmelse og innflytelse på beslutninger som gjelder egen livssituasjon (rundskriv til folketrygdlovens § 10-7).
- *Hjelpemiddelsentralen* skal instituere former for brukermedvirkning for å styrke kvaliteten i formidlingsvirksomheten og sikre brukerne innflytelse på utformingen av tjenesten (forskrift om hjelpemiddelsentralenes virksomhet og ansvar, § 3).

- *Pasient og bruker* har rett til å medvirke ved gjennomføring av helse- og omsorgstjenester. Det skal legges stor vekt på hva brukeren mener ved utforming av tjenestetilbudet (pasient- og brukerrettighetsloven, § 3-1).
- *Kommunen og det regionale helseforetaket* skal sørge for at den enkelte pasient og bruker kan medvirke ved gjennomføring av eget habiliterings- og rehabiliteringstilbud. Kommunen skal utarbeide en individuell plan for pasienter og brukere med behov for langvarige og koordinerte tjenester. Brukeren har rett til å delta i arbeidet med sin individuelle plan, og det skal legges til rette for dette. Kommunen skal tilby koordinator (forskrift om habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator, § 4 og § 16).
- *Forvaltningsorganet* skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes. Dersom det under saksforberedelsene mottas opplysninger om en part, skal de forelegges ham til uttalelse (forvaltningsloven, § 17). En part har rett til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter (forvaltningsloven, § 18).

[Lovdata.no](http://lovdata.no) og nav.no

4. LOV OM FOLKETRYGD

4.1 Oversikt

Lov om folketrygd er det sentrale lovverket på hjelpemiddelområdet. Personer med varige funksjonsnedsettelse (over to år) har rett til hjelpemidler når disse er nødvendige og hensiktsmessige for å skaffe eller beholde arbeid, bedre funksjonsevnen i dagliglivet eller bli pleiet i hjemmet. Det gis vanligvis støtte til rimeligste type hjelpemiddel som dekker behovet. Hjelpemidler lånes ut av hjelpemiddelsentralen og det er ingen egenandel på disse, med noen unntak. Kommunen har ansvar for hjelpemidler ved midlertidig behov (under to år). Bestemmelsene i lovverket er utdypet i forskrifter og rundskriv. Både hjelpemiddelsentralen og kommunen har ansvar for

å gi faglig råd og veiledning. Hjelpemiddelsentralen er et ressurs- og kompetansesenter for både funksjonshemmede og fagfolk.

Kapittel 5 hjemler mulighet for støtte til visse hjelpemidler, jf. § 5-22.

Kapittel 10 hjemler retten til hjelpemidler, jf. §§ 10-5, 10-6 og 10-7.

Kapittel 21 inneholder regler for saksbehandling.

Bil er hjemlet i kapittel 10, §§ 10-5, 10-6 og 10-7 bokstav h.

Ortopediske hjelpemidler er hjemlet i § 10-7 bokstav i.

Forskriften for hjelpemiddelsentralene er hjemlet i folketrygdloven og i arbeids- og velferdsforvaltningsloven.

4.2 Retten til hjelpemidler

Intensjonen med folketrygdlovens bestemmelser om hjelpemidler er at personer med nedsatt funksjonsevne skal ha muligheter til personlig utvikling, deltakelse og livsutfoldelse – likestilt med andre samfunnsborgere. Målet er et inkluderende samfunn hvor personer med nedsatt funksjonsevne sikres mulighetene til å leve som andre og ha et verdig liv (folketrygdloven, rundskriv til § 10-7).

Retten til hjelpemidler er hjemlet i folketrygdlovens kapittel 10 Stønad for å kompensere for utgifter til bedring av arbeidsevnen og funksjonsevnen i dagliglivet. Formålet med ytelsen er å kompensere for bestemte utgifter til bedring av arbeidsevnen og funksjonsevnen i dagliglivet (§ 10-1). **Personer som har fått sin funksjonsevne vesentlig og varig nedsatt på grunn av sykdom, skade eller lyte, har rett til hjelpemidler. Det gis støtte til tiltak som er nødvendig og hensiktsmessig for å skaffe eller beholde arbeid (§ 10-5) eller for å bedre funksjonsevnen i dagliglivet eller bli pleiet i hjemmet (§ 10-6).**

§ 10-5 gjelder også hjelpemidler innen utdanning og arbeidstrening. Barnehage, grunnskole, videregående skole og lærlingeordningen er hjemlet i § 10-6. I § 10-7 står det hvilke former for støtte som gis når

vilkårene i § 10-5 og § 10-6 er oppfylt. Det kan gis støtte til hjelpemidler hjemme, i barnehage, skole/utdanning, attføring og arbeidsliv. Det gis ikke støtte til hvitevarer, brunevarer og alminnelig kjøkkenutstyr. Personer under 26 år kan få hjelpemidler til trening, stimulering og aktivisering. Personer over 26 år kan få aktivitetshjelpemidler, men det er en begrenset budsjetttramme. Det er derfor ikke sikkert at du får aktivitetshjelpemidler selv om du fyller vilkårene. *Se pkt. 5.5 i heftet.*

Dagligliv

Med dagliglivet menes alle aktiviteter i dagliglivet, som f.eks. kommunikasjon med omgivelsene, personlig hygiene, forflytning, stell av hjem og barn. Deltagelse i organisasjonsarbeid (ideelle organisasjoner) og/eller politisk arbeid omfattes også av begrepet dagliglivets gjøremål. Dagliglivets gjøremål er avgrenset mot arbeid, fritid, trening og behandling. Barn og unge under 26 år kan få støtte til hjelpemidler til trening, stimulering og aktivisering. Personer over 26 år kan få aktivitetshjelpemidler. (Rundskriv til folketrygdloven kap. 10, § 10-6)

Vesentlig og varig

Med vesentlig menes de konsekvenser funksjonsnedsettelsen har for deg. Med varig menes sykdom, skade eller lyte med varighet over ca. 2 år.

Nødvendig og hensiktsmessig

Når du setter fram krav om stønad til hjelpemidler, må det begrunnes hvorfor hjelpemidlet er nødvendig og hensiktsmessig. Tiltaket må ha en klar årsakssammenheng med funksjonshemmingen og må avhjelpe denne. Utgiftene må være en reell ekstrautgift på grunn av funksjonshemmingen (rundskriv til § 10-7).

Nødvendig. «Begrepet nødvendig innebærer at det i den enkelte sak skal vurderes hvorvidt ytelsen er medisinsk nødvendig og om medlemmets behov for hjelp kan løses på en rimeligere måte. Alternativet kan være et annet rimeligere tiltak, men det kan også

være andre tiltak utenfor folketrygden. Det er imidlertid ikke den optimale løsningen som dekkes. Det er ikke adgang til å yte stønad utover det som er tilstrekkelig for å bedre funksjonsevnen.» (rundskriv til folketrygdloven kap.10, § 10-6). Ved krav om stønad til dyrere hjelpemidler enn billigste alternativ, må det begrunnes hvorfor dette er nødvendig og hensiktsmessig.

Hensiktsmessig. «Med hensiktsmessig menes at ytelsen skal fungere på en slik måte at medlemmet kan nyttiggjøre seg den og at den avhjelper det problemet som medlemmet har søkt om hjelp til.» (rundskriv til folketrygdloven kap. 10, § 10-6). Dette betyr at hjelpemidlet er nøye tilpasset ditt behov slik at det fungerer og er til nytte. For å få riktig hjelpemiddel er det viktig å beskrive nøye i søknaden hvilke egenskaper produktet må ha for å dekke ditt behov.

4.3 Hva er et hjelpemiddel?

Folketrygdloven definerer et hjelpemiddel som egnet til direkte å avhjelpe/erstatte/kompensere for en funksjonssvikt. Et hjelpemiddel er i utgangspunktet utstyr som er spesiallaget eller spesialtilpasset for funksjonshemmede. Det gis som hovedregel ikke støtte til ordinært utstyr som er rettet mot allmennheten og generelt er vanlig i befolkningen å anskaffe (rundskriv til § 10-7). *Se også kapittel 8 i heftet.*

NHF mener at tilgangen til hjelpemidler for funksjonshemmede ikke må knyttes til velferdsutviklingen i befolkningen generelt, men til folketrygdlovens bestemmelser om retten til nødvendige og hensiktsmessige hjelpemidler for å bedre funksjonsevnen når du har en varig funksjonsnedsettelse. Det er **hjelpemidlets formål** som må være det sentrale for om folketrygden skal dekke det. Stadig flere hjelpemidler tas ut av folketrygden fordi myndighetene omdefinierer hjelpemidlene til vanlige produkter. For enkelte produkter er dette riktig, mens det for mange produkter dreier seg om hjelpemidler som er utviklet for målgruppen personer med funksjonsnedsettelse. NHF mener derfor at man fortsatt bør søke folketrygden om hjelpemidler som er nødvendig grunnet funksjonsnedsettelsen, i tråd med

folketrygdlovens formål om å kompensere for utgifter til bedring av arbeidsevnen og funksjonsevnen i dagliglivet (§ 10-1).

Vi mener også folketrygden må dekke den **optimale løsningen**, forstått som den løsningen du mener dekker behovet og fungerer godt i livet du lever. Du har rett til medvirkning etter lovverket. Hensikten med medvirkning er å komme fram til riktig løsning. Medvirkning handler om medbestemmelse – hva som er riktig løsning, er det du som vet best.

4.4 NAV Hjelpemiddelsentral

Hjelpemiddelsentralene er statlige og organisert på nasjonalt nivå i NAV Hjelpemidler og tilrettelegging. Det finnes hjelpemiddelsentral i alle fylker. Hjelpemiddelsentralene er ressurs- og kompetansesentre for funksjonshemmede innbyggere, kommuner og andre. Hjelpemiddelsentralene har flere funksjoner; formidlingsfaglig arbeid og faglig rådgivning til innbyggere som trenger hjelpemidler, teknisk service og reparasjon, veiledning og opplæring av kommunale fagfolk, forvaltningsoppgaver som innkjøp og resirkulering, og vedtaksfunksjon gjennom behandling av søknader. Hjelpemiddelsentralene skal sikre at funksjonshemmede får et tilbud av god kvalitet, i tråd med rettighetene i folketrygdloven.

Utdrag fra forskrift om hjelpemiddelsentralenes virksomhet og ansvar:

«§ 1 Formål og ansvar

1. Hjelpemiddelsentralene har et overordnet og koordinerende ansvar for formidling av hjelpemidler til funksjonshemmede. De skal bidra til likeverdig og helhetlig problemløsning for funksjonshemmede gjennom tekniske og ergonomiske tiltak og være et ressurs- og kompetansesenter for offentlige instanser og andre (...). Hjelpemiddelsentralene har en rådgivnings- og veiledningsfunksjon overfor helse- og omsorgstjenesten i kommunene og fylkeskommunen på hjelpemiddelområdet.

- Hjelpemiddelsentralen har forvaltningsansvar for hjelpemidler som er folketrygdens eiendom. (...) Hjelpemiddelsentralen skal sørge for at de funksjonelle behov avhjelpes på beste måte for brukeren og på lavest mulige effektive kostnadsnivå.

§ 3 Brukermedvirkning

Hjelpemiddelsentralen skal instituere former for brukermedvirkning for å styrke kvaliteten i formidlingsvirksomheten og sikre brukerne innflytelse på utformingen av tjenesten.

§ 5 Utlån av folketrygdens hjelpemidler

Når det foreligger vedtak om varig utlån, skal hjelpemiddelsentralen eller lokal formidler i samråd med hjelpemiddelsentralen sørge for at hjelpemidlet blir utlevert til brukeren.

For utprøving og ved øyeblikkelig behov ved varig nedsatt funksjons- evne, kan hjelpemiddelsentralen låne ut hjelpemidlet i påvente av at vedtak foreligger. Denne type korttidsutlån er begrenset til 6 uker»

4.5 Grunnstønad

Du kan søke NAV om grunnstønad til å dekke ekstrautgifter grunnet varig sykdom og skade. Dette kan være utgifter til drift av tekniske hjelpemidler og bil, transport, slitasje på klær og hold av servicehund. Behandlingshjelpemidler kan også falle innenfor grunnstønadsordningen. Fra 1. januar 2020 opphørte grunnstønad til nye søkere til dekning av ekstrautgifter ved bruk av proteser, støttebandasjer og støttekorsett.

Se nav.no for stønadssatser. Se forskrift og rundskriv til kapittel 6 i folketrygdloven.

5. REGELVERK PÅ ENKELTOMRÅDER

5.1 Rullestol, moped og bil

Elektrisk rullestol

Folketrygdloven har tidligere hatt et skille ved 10 km/t mellom bil og rullestol. I 2020 ble regelverket endret, slik at elektriske rullestoler nå kan kjøre i maksimalt 15 km/t. Støtte til elektrisk drevne og bensindrevne rullestoler som går under 15 km/t gis etter reglene for hjelpemidler. Hensikten er å erstatte en redusert eller tapt gangfunksjon (§ 10-7 bokstav a). Over 15 km/t er det forskriften om stønad til motor- kjøretøy som gjelder, og da er det transportbehovet som skal dekkes (§ 10-7 bokstav h). For 3- og 4-hjulsmopeder skilles det også ved 15 km/t, men det stilles ikke krav om at funksjonsnedsettelsen må ha oppstått før fylte 70 år, slik som for bil. Gjenanskaffelse av bil kan skje etter fylte 70 år. Støtte til moped og bil i gruppe 1 er økonomisk behovsprøvd. Bil i gruppe 2 (kassebil) er delvis økonomisk behovsprøvd. Spesialutstyr er ikke økonomisk behovsprøvd.

Bil

Du kan få støtte til bil hvis du har en varig funksjonsnedsettelse, som gjør at du har store vansker med å benytte offentlig transport. Folketrygdlovens bilstønadsordning gir deg rett til støtte til gruppe 1-bil (vanlig bil) eller gruppe 2-bil (kassebil). Hjelpemidler for å tilpasse bilen, samt ombygging, dekkes fullt ut av folketrygden.

Bil gruppe 1 gjelder formålene utdanning og arbeid. Funksjonsnedsettelsen må ha oppstått før du fylte 67 år. Du får et tilskudd som er et fast beløp, og kjøper bilen selv. Du kan be NAV Bilsenter om veiledning for å sjekke at bilen egner seg for tilpassing og montering av hjelpemidler før du anskaffer den. Du kan søke nytt tilskudd etter 8 år.

Bil gruppe 2 gjelder formålene dagligliv, utdanning og arbeid. Funksjonsnedsettelsen må ha oppstått før du fylte 70 år. Hovedregelen er at du kan søke om spesialtilpasset kassebil dersom du er avhengig

av heis eller rampe for å komme deg inn og ut av bilen. Har du sterkt begrenset gangfunksjon, men ikke er avhengig av heis/rampe, kan NAV likevel vurdere saken. Kassebil kan også innvilges til personer med utagerende adferd i et slikt omfang at førermiljøet må skjermes av trafiksikkerhetsmessige hensyn, og det er behov for stor bil. For formålet dagligliv kan du søke om ny bil etter 11 år. Arbeid og utdanning er 8 år, og bilen må ha kjørt 150 000 km.

NAV har rammeavtaler med leverandørene for biler og utstyr som lånes ut gjennom folketrygden, se hjelpemiddeldatabasen.no

- [Forskrift om stønad til motorkjøretøy, lovdata.no](http://lovdata.no)
- [Rundskriv til folketrygdloven § 10-7, bokstav h. Anskaffelse av motorkjøretøy. nav.no](http://nav.no)
- [Informasjon om regelverket og søknad, nav.no](http://nav.no)
- [Stønadssetser, nav.no](http://nav.no)
- [Løsninger og gode eksempler, kunnskapsbanken.net](http://kunnskapsbanken.net)

5.2 Bolig. Hjelpemidler og boligtilpasning.

Boligen kan tilpasses og gjøres tilgjengelig med hjelpemidler, bygningsmessige endringer eller som en kombinasjon. Det kan noen ganger være uklart om utgiftene til tilpasning av bolig skal dekkes gjennom folketrygden, tilskudd fra kommunen eller lån fra Husbanken. *Hovedregelen* er at bygningsmessige endringer finansieres gjennom lån fra Husbanken og/eller tilskudd fra kommunen, mens løsøre finansieres av folketrygden.

Bygningsmessige endringer kan være utvidelse av døråpning og fjerning av terskler, ombygging av inngangsparti og forsterking av vegger. Hjelpemidler kan være automatisk døråpner, løfteplattform, rullestolrampe og hev-/senkemekanisme for kjøkkeninnredning og bad. Mens løfteplattformen dekkes av folketrygden, må man søke kommunen om tilskudd og/eller Husbanken om lån til terrengarbeid som grunnmur for plattformen, eller dekke utgiftene selv. Du kan

søke kommunen om tilskudd til utredning og prosjektering, samt tilpasning/ombygging av boligen, men tilbudet varierer.

NAV kan gi tilskudd til boligtilpasning i stedet for hjelpemidlene trappeheis, løfteplattform og rampe. Tilskuddet gir deg mulighet til å få alle rom et ett plan og endre inngangspartiet. Hensikten er å bidra til varige løsninger i stedet for midlertidige hjelpemiddelløsninger. Tilskuddet tilsvare det løfteplattformen eller trappeheisen ville ha kostet. Tilskudd i stedet for rampe har to faste satser. Det er du som avgjør om du vil ha hjelpemiddel eller tilskudd. *Se pkt. 3.2 i rundskriv til folketrygdloven § 10-7.*

Automatisk døråpner kan dekkes av folketrygden. Det gjelder også i borettslag. NAV Hjelpemiddelsentral låner ut og monterer dørautomatikk. Det er krav om nødstrøm for at hjelpemidlene skal innvilges og monteres. Kostnadene til nødstrøm dekkes ikke. For dører i atkomst- og rømningsveier krever NAV dokumentasjon på at døren har en klassifisering for montering av døråpner etter byggforskriften. NAV dekker ikke ny dør dersom døren må byttes ut. Borettslaget kan dekke utgiftene, men de er ikke forpliktet til det.

- [Regelverk og søknad, nav.no](http://nav.no)
- [Fagstoff og gode eksempler, kunnskapsbanken.net](http://kunnskapsbanken.net)
- [Husbanken.no og kommunens nettside](http://husbanken.no)
- [Samlet boliginformasjon med regler og gode eksempler, veiviseren.no](http://veiviseren.no)
- [«Bruk dine rettigheter. Bolig.» og «Tilgjengelige boliger. Tilpasning av eksisterende boliger.», nhf.no/publikasjoner](http://nhf.no)

5.3 Hjelpemidler i to hjem og flytting

Begge foreldres hjem må utstyres med hjelpemidler når funksjonshemmede barn har foreldre som ikke bor sammen. Det avgjørende er ikke hvor mye av tiden barnet tilbringer i de ulike hjemmene, men hvilke hjelpemidler som er nødvendige. Det skal vurderes hvilke hjelpemidler som uten stor ulempe kan tas med fram og tilbake, for å unngå to sett.

Funksjonshemmede som flytter fra barndomshjemmet (til egen bolig eller barnebolig), kan beholde fastmonterte hjelpemidler i barndomshjemmet hvis det er nødvendig ved besøk. Dette kan unntaksvis også gjelde voksne personer som er gift/samboende, og som flytter til sykehjem, og fra tid til annen besøker familiehjemmet. Eksempler på hjelpemidler som kan stå igjen er omgivelseskontroll, heis, ramper o.l. Folketrygden er ansvarlig for reparasjon, men hjelpemidlene blir ikke gjenanskaffet dersom de er utslitt eller ikke kan repareres. *Se pkt. 3.3. i rundskriv til folketrygdloven § 10-7.*

5.4 Personlig stell, påkledning, spise og drikke

Det gis ikke støtte til hvitevarer, brunevarer og alminnelig kjøkkenutstyr. Hensikten med bestemmelsen er å utelukke støtte til hjelpemidler som anses som alminnelige forbruksvarer og vanligvis finnes i alle hjem. Bestemmelsen gjelder ikke for personer under 26 år dersom hensikten med hjelpemidlene er trening, stimulering og aktivisering.

I statsbudsjettet for 2012 ble det vedtatt at småhjelpemidler, som har blitt vanlig i befolkningen og rimeligere å anskaffe, ikke lenger er stønadsberettiget i folketrygdloven fordi dette anses som ordinært utstyr. Eksempler er utstyr til å lage mat, spise og drikke, påkledning, personlig hygiene og annet utstyr som f.eks. sakser. Etter dokumentasjon av ekstrautgifter fra funksjonshemmedes organisasjoner, ble det i 2014 innført en **tilskuddsordning for rimelige hjelpemidler** (småhjelpemidler). Det er eget søknadsskjema for tilskuddet. Du kan søke om nytt tilskudd etter fire år. Du kjøper hjelpemidlene selv.

Tilskuddet har en fast sats, 2020 kroner i 2021. *Se oversikt over stønadssatser på [nav.no](#).*

5.5 Lek, sport, aktivitet, fritid og fritidsbolig

Hjelpemidler til trening, stimulering og aktivisering. Under 26 år.

Personer under 26 år kan få støtte til hjelpemidler til trening, stimulering og aktivisering for å opprettholde eller bedre funksjonsevnen.

Det kan også gis støtte til spesial- eller ekstrautstyr i forbindelse med leke- og sportsaktiviteter. Det gis ikke støtte til vanlige leker, vanlig sportsutstyr og konkurransesutstyr. Det er gjort unntak for tandem-sykler, som fortsatt kan dekkes. Spesiellaget utstyr betyr utstyr som er spesielt utviklet for funksjonshemmede. Begrensningen i konkurransesutstyr gjelder aktive idrettsutøvere som ofte vil ha behov for flere utgaver av samme type utstyr. Barn og unge som av og til deltar i konkurranser skal ikke utelukkes fra nødvendig utstyr. Se også pkt. 5.6 i heftet om spesialtilpasset datahjelpemiddel, standard datautstyr, programvare og apper.

Utstyr til trening, stimulering og aktivisering som brukes i barnehage og skole, dekkes av folketrygden hvis det ikke kan defineres som spesialpedagogisk hjelp/utstyr som er nødvendig for å motta opplæring i skolen. Formålet med hjelpemidlet avgjør.

Se pkt. 3.3 i rundskriv til folketrygdloven § 10-7.

Aktivitetshjelpemidler til personer over 26 år

Personer over 26 år kan få støtte til aktivitetshjelpemidler. Ordningen ble innført 1. juli 2014. Ordningen har en fast budsjettamme. Det betyr at når årets bevilgning er brukt opp, får du ikke hjelpemidlene, selv om du fyller vilkårene i folketrygdloven.

Formålet med aktivitetshjelpemidler er at funksjonshemmede skal kunne delta i fysisk aktivitet, på lik linje med andre. Aktivitetshjelpemidler er hjelpemidler, herunder ortopediske hjelpemidler, som er spesielt utviklet for at personer med nedsatt funksjonsevne skal kunne delta i fysisk aktivitet. Hjelpemidlene skal være direkte involvert i aktiviteten. Personer som ikke kan bruke ordinære aktivitetshjelpemidler kan få hjelpemidler som er spesielt utviklet for å aktivisere bevegelsesapparatet.

Fysisk aktivitet er et overordnet begrep, som blant annet rommer friluftsliv, mosjon, idrett og trening. Hjelpemidlet skal direkte avhjelpe en funksjonsnedsettelse, slik at du kan delta i ønsket fysisk aktivitet.

Det skal ikke stilles for strenge krav til egeninnsats. Det avgjørende er at hjelpemidlet gjør deg i stand til å delta i fritidsaktiviteter eller organiserte aktiviteter, som sport eller idrett. Det gis ikke støtte til vanlig utstyr og sportsutstyr, kun til spesiallaget utstyr og spesialtilpasning av ordinært utstyr. Det gis ikke støtte til konkurranseutstyr til aktive idrettsutøvere, men funksjonshemmede som av og til deltar i konkurranser kan få nødvendig utstyr. Ordinære tandemcykler med to hjul etter hverandre, omfattes ikke av ordningen. Du kan søke om støtte til tandemcykel etter folketrygdlovens § 5-22.

Du må betale en egenandel på ti prosent av kjøpesummen for hjelpemidlet, maksimalt 4 000 kroner per hjelpemiddel i 2021. Du kan klage dersom du får avslag på søknaden. Avslag som skyldes manglende budsjettmidler vil du ikke kunne klage på, men du kan søke på nytt neste år. Regelverket og egenandelen kan bli endret, sjekk derfor på *nav.no*.

- [Forskrift om aktivitetshjelpemidler til personer over 26 år, lovdata.no](#)
- [Rundskriv til folketrygdloven § 10-7 Aktivitetshjelpemidler, nav.no](#)

Sykkel i stedet for rullestol. Forflytningshjelpemiddel og ikke aktivitetshjelpemiddel.

Dersom du fyller vilkårene for manuell rullestol, kan du i stedet velge sykkel. Dersom du fyller vilkårene for elektrisk rullestol, kan du i stedet velge sykkel med hjelpemotor. Dette innvilges da som forflytningshjelpemiddel, til forskjell fra aktivitetshjelpemiddel.

Forflytningshjelpemidler er overslagsbevilgning. Det betyr at dersom du fyller vilkårene, så får du hjelpemidlet. Det er mulig å få støtte til tandemcykel også etter fylte 26 år, jf. folketrygdloven § 5-22.

Hjelpemidler i fritidsbolig og ved besøk

Hovedregelen er at folketrygden ikke yter hjelpemidler til bruk i og ved **fritidsbolig** (hytte, feriehus, campingvogn m.v.). Det gjelder også der det er omfattende bruk av fritidsboligen. Fritidsboligen kan

vurderes som hjem nummer to kun dersom boligen er et alternativ hjem for dagliglivets aktiviteter. Bruken av hjem nummer to må være nødvendig av andre årsaker enn fritids- og rekreasjonsformål. Du kan ikke få hjelpemidler til fritidsbolig i utlandet.

Folketrygden kan dekke transportable hjelpemidler som er nødvendig ved **besøk** hos familie og venner. Kommunen har ansvar for korttidsutlån til personer som oppholder seg midlertidig i kommunen. Kommunen kan samarbeide med hjelpemiddelsentralen for tilgang til aktuelle hjelpemidler. Hjelpemiddelsentralen bør kunne bidra med midlertidig utlån til personer som er på besøk i et annet fylke, og trenger hjelpemidler som de ikke kan frakte med seg, og som de har i hjemfylket. *Se pkt. 3.3 i rundskriv til folketrygdloven § 10-7.*

5.6 Data

Spesialtilpasset datahjelpemiddel

Du kan få støtte til spesialtilpassede datahjelpemidler. Det vil si at det kan gis spesialtilpasning for å betjene standard datautstyr dersom det som følge av funksjonsnedsettelsen er nødvendig for å bruke eget/arbeidsgivers/skolens e.l. datautstyr. Spesialtilpasning vil si å lage nye individuelle løsninger når vanlig tilpasning ikke er tilstrekkelig. Eksempler er leselist og skjermleser/skjermstyring til syntetisk tale. Du må selv anskaffe ordinært datautstyr. NAV Hjelpemiddelsentral kan gi råd om hvilket datautstyr som egner seg for spesialtilpasning.

Standard datautstyr, programvare og apper

Barn under skolepliktig alder, skoleelever og personer på utdanningstiltak fra NAV kan få ordinært datautstyr på utlån fra hjelpemiddelsentralen dersom krevende tilpasninger for datautstyret og hjelpemidlene gjør det mest hensiktsmessig å tilstå en totalløsning. Standard datautstyr i arbeidslivet anses å være en del av arbeidsgivers tilretteleggingsansvar.

Standard datautstyr som inngår i en hjelpemiddelløsning som er nødvendig for at du skal kunne kommunisere, kan dekkes. Det er en forutsetning at datautstyret skal brukes i forbindelse med alternativt supplerende kommunikasjon (ASK), og at det erstatter et dyrere kommunikasjonshjelpemiddel.

Folketrygden kan dekke utgifter til apper/programvare som installeres på ditt private nettbrett eller smarttelefon. Appen/programvaren må være særskilt utviklet for å avhjelpe funksjonsnedsettelse og ikke vanlig for befolkningen å anskaffe. Hovedregelen er at man selv kjøper nettbrett eller smarttelefon. For apper/programvare som NAV ikke har rammeavtale på kan det gis et tilskudd (2000 kroner i 2021). Ved kognitive vansker kan appen/programvaren installeres for bruk som kognitivt hjelpemiddel. Til dette formålet kan standard datautstyr som nettbrett eller smarttelefon dekkes. Personer som har behov for å benytte billedtolketjenesten i utdanning og arbeid kan få støtte til standard datautstyr. Elever i grunnskolen, med spesifikke lese- og skrivevansker, kan få støtte til PC til skolearbeid.

Ansvarsfordeling

Hensikten med programvaren avgjør om det er skolens eller folketrygdens ansvar. Dersom hensikten er læring, er det skolens ansvar (pedagogisk programvare). Folketrygden kan dekke spesielt tilrettelagt programvare (hjelpemiddelprogramvare). Her er hensikten å kompensere for manglende ferdigheter og bedre funksjonsevnen, og er direkte knyttet til funksjonsevnen. Et eksempel er programvare som hjelpemiddel for å kommunisere, både for barn og voksne. Dersom du fyller kravene til utlån av ordinært datautstyr kan du også få støtte til nødvendig ordinær programvare (administrativ programvare).

Se pkt. 3.4 i rundskriv til folketrygdloven § 10-7.

5.7 Grunnmønster og skreddersøm av klær

Dersom du har en kropp som gjør at du må få klærne dine spesialsydd, kan du få støtte til å få utarbeidet grunnmønster, og til endring

av mønster. Utgiftene til grunnmønster dekkes etter satser. Mønsteret må lages av fagperson og en beskrivelse/bekreftelse av kompetansen legges ved søknaden. Du kan også få støtte til dokumenterte utgifter til søm av klær etter grunnmønster. Det gis ikke støtte til å sy om klær som er kjøpt i vanlig handel. Utgifter til nødvendig reise og opphold kan dekkes.

Se pkt. 3.2 i rundskriv til folketrygdloven § 10-7 og vedlegg 2 til folketrygdloven § 10-7 a, c, d.

5.8 Ortopediske hjelpemidler

Du kan få støtte til ortopediske hjelpemidler ved varig og vesentlig nedsatt funksjonsevne i armer, ben eller rygg. Det er graden av funksjonsnedsettelse, og ikke bare diagnosen, som gir rett til hjelpemidler. Det er en betingelse at hjelpemidlet kompenserer for et bevegelsesproblem og at problemet har en varighet på over to år. Hjelpemidlet må være nødvendig for å opprettholde et alminnelig funksjonsnivå, og det må være rekvirert av godkjent spesialist. Folketrygden dekker utgifter til anskaffelse, justering og reparasjon av nødvendig protese, ortose eller ortopedisk fottøy. Det er egenandel på ortopediske sko og fotsenger, mens folketrygden dekker øvrige ortopediske hjelpemidler fullt ut. Nødvendige reiseutgifter blir dekket. Lege med spesialisering innen området må dokumentere behovet for hjelpemidler. Søknad sendes til NAV. Lege kan gi deg fullmakt til å søke om fornyelse fra ortopediingeniør innenfor et tidsrom på 5 eller 10 år. Ortopediingeniøren må attestere at fornyelsen er faglig forsvarlig (folketrygdloven § 10-7 bokstav i, samt forskrifter og rundskriv).

5.9 Behandlingshjelpemidler

Behandlingshjelpemidler omfatter hjelpemidler som medisinsk-teknisk utstyr for spesialisert behandling, oksygen og medisinsk forbruksmateriell. Behandlingshjelpemidler er regulert av spesialisthelsetjenesteloven og ikke av folketrygdloven. De regionale helse-

foretakene har ansvaret for behandlingshjelpemidler. Du har krav på nødvendige hjelpemidler. Spesialisthelsetjenesten skal vurdere hvilke hjelpemidler det er behov for.

Spesialisthelsetjenesteloven, § 2-1 a og Pasient- og brukerrettighetsloven, § 2-1 b.

- [Nettside helseforetakene, behandlingshjelpemidler.no](#)

5.10 Seksualtekniske hjelpemidler

Folketrygden kan dekke hjelpemidler dersom den seksuelle funksjonsevnen er vesentlig og varig nedsatt. Alle autoriserte leger har rett til å bestille hjelpemidlene fra leverandør, på bakgrunn av en medisinsk vurdering. Det kan være aktuelt med veiledning fra spesialist i gynekologi, urologi eller nevrologi. Se NAV sin produkt- og prisavtale på [hjelpemiddeldatabasen.no](#). Du kan også få andre hjelpemidler enn de på listen.

Se pkt. 3.5 i rundskriv til folketrygdloven § 10-7.

5.11 Servicehund

Personer som har fysiske funksjonsnedsettelse og trenger hjelp med praktiske gjøremål, som for eksempel å hente gjenstander, åpne og lukke dører, hjelp til av- og påkledning kan få servicehund. Det er en begrenset budsjetttramme, og derfor ikke sikkert at du får servicehund selv om du fyller vilkårene. Det er et vilkår at du blir vesentlig mer selvhjulpent med en servicehund. Servicehunden må kunne bistå deg med flere praktiske gjøremål. Det gis ikke servicehund for å varsle i forbindelse med diabetes eller epilepsi. Det er en årlig søknadsfrist, sjekk fristen på [nav.no](#)

Faglig utvalg for servicehunder vurderer om du er aktuell, og NAV fatter vedtak. Deretter blir du kontaktet av en hundeskole, som har avtale med NAV. Når hunden har gjennomført grunntrening og spialtrening for å dekke dine individuelle behov, deltar du på kurs

hos leverandøren. Du og servicehunden må bestå en godkjenningprøve mot slutten av kurset, og NAV fatter nytt vedtak om tildeling av hund.

- [Stønad til servicehund, nav.no](#)
- [Forskrift om stønad til servicehund for personer med nedsatt funksjonsevne, lovdata.no](#)
- [Rundskriv til folketrygdloven § 10-7: Kommentarer til forskrift om stønad til servicehund, nav.no](#)

5.12 Forsikring

Det er folketrygden som eier hjelpemidlene. Trygden er selvassurandør. Du låner hjelpemidlene så lenge du trenger dem og forplikter deg til å ta godt vare på dem. Folketrygdens retningslinjer sier at det er uaktuelt å holde låntaker ansvarlig for skade eller tap av hjelpemidler med mindre det skyldes grov uaktsomhet. Trygdens retningslinjer gjelder hjelpemidlet. Dersom du skader en annen person eller gjenstand, f.eks. ved bruk av elektrisk rullestol, gjelder vanlige erstatningsregler. Du må ha opptrådt uaktsomt for å bli erstatningspliktig og det må være en klar sammenheng mellom feilen som ble gjort og skadens omfang. Sjekk om hjemforsikringen dekker eventuelle krav om erstatning.

Elektriske rullestoler over en viss hastighet betraktes som motorkjøretøy når det gjelder ansvar og forsikringsplikt. Inntil 2020 var dette 10 km/t. Nå kan elektriske rullestoler ha en maksimal fart på 15 km/t, og det gjelder også i bilansvarsloven. Etter bilansvarsloven har du plikt til å tegne forsikring. Spesialutstyr i bil faller inn under trygdens selvassurandøransvar, mens det er ditt ansvar å forsikre bilen. Dersom spesialutstyr skades av annet kjøretøy, skal det erstattes av dette kjøretøyets ansvarsforsikring.

Sjekk med hjelpemiddelsentralen og eget forsikringssselskap.

5.13 Opphold i utlandet og reiser

Du kan ta med **hjelpemidlene** på ferier og på kortere opphold i EØS-land. Flytter du til utlandet, eller skal oppholde deg i utlandet utover 12 måneder, må du søke NAV om å få beholde hjelpemidlene. Kontakt hjelpemiddelsentralen hvis du skal på et midlertidig utenlandsopphold under 12 måneder. Det kan være lurt å kontakte hjelpemiddelsentralen i god tid før reisen for veiledning om reparasjoner i utlandet og for en eventuell sjekk av hjelpemidlene før du reiser. Dersom du har fått støtte til **bil** gjennom folketrygden kan du reise ut av landet, både i og utenfor EØS, i opptil tre måneder uten å søke. Du kan søke NAV Bilsenter om dispensasjon utover tre måneder. Du har rett til å få hjelpemidlene reparert. Kontakt hjelpemiddelsentralen for godkjenning av oppdrag før arbeidet iverksettes. Du får refundert utgiftene av hjelpemiddelsentralen i etterkant.

Ved **transport av elektrisk rullestol på fly** forutsettes det at produsenten garanterer at batteriene er lekkasjefrie og riktig merket. Alle elektriske rullestoler utlevert etter år 2000 har batterier som er godkjente for transport i fly. Under flyreisen skal batteriene fysisk kobles fra det elektriske systemet på rullestolen. Dette gjøres som oftest ved å koble ut hovedsikringen på rullestolen. Se bruksanvisningen eller kontakt hjelpemiddelsentralen for veiledning. Laderen passer til stikkontakter med nettspenning 220V. For annen nettspenning må du anskaffe omformer som passer i landet du reiser til.

6. LOV OM KOMMUNALE HELSE- OG OMSORGSTJENESTER

6.1 Ansvar og oppgaver

Kommunen har ansvar for utlån av hjelpemidler ved midlertidig behov (under to år). Habilitering og rehabilitering er én av kommunens oppgaver, og ansvaret er utdypet i forskrift. Kommunens faglige ansvar for formidling av hjelpemidler gjelder både ved midlertidig

og varig utlån (folketrygden). Tjenestemottakere med omfattende og sammensatte behov har rett til en individuell plan. Planen skal sikre at fagfolk samarbeider på tvers av nivåer og etater (helse, sosial, skole, arbeid, trygd og teknisk etat), slik at du får et helhetlig tilbud, samt sikre at du har innflytelse på tilbudet. Ansvaret for hjelpemiddelområdet er utdypet i forskrift om habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator.

6.2 Forskrift om habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator

Hjelpemidler er ett av virkemidlene innen (re)habilitering. Ansvar og oppgaver for kommunen og spesialisthelsetjenesten er beskrevet i forskriften.

Tjenester som kommunen har plikt til å yte, utdrag:

«§ 1 Formål

Formålet med forskriften er å sikre at personer som har behov for sosial, psykososial eller medisinsk habilitering og rehabilitering, tilbys og ytes tjenester som kan bidra til stimulering av egen læring, motivasjon, økt funksjons- og mestringsevne, likeverdighet og deltakelse. Formålet er også å styrke samhandlingen mellom tjenesteyter og pasient og bruker og eventuelt pårørende, og mellom tjenesteytere og etater innen et forvaltningsnivå eller på tvers av forvaltningsnivåene.

Forskriften skal videre sikre at tjenestene tilbys og ytes:

1. ut fra et pasient- og brukerperspektiv,
2. i eller nærmest mulig pasientens og brukerens vante miljø,
3. samordnet, tverrfaglig og planmessig,
4. i en for pasientens og brukerens meningsfylt sammenheng.

§ 4 Pasient- og brukermedvirkning

Kommunen og det regionale helseforetaket skal sørge for at den

enkelte pasient og bruker kan medvirke ved gjennomføring av eget habiliterings- og rehabiliteringstilbud jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 3-1. Med gjennomføring menes planlegging, utforming, utøving og evaluering. (...).

§ 9 Hjelpemidler og ergonomiske tiltak

Kommunen skal sørge for formidling av nødvendige hjelpemidler og for å tilrettelegge miljøet rundt den enkelte. Kommunen skal vurdere hjelpemidler som ett av flere alternative tiltak på grunnlag av den enkeltes samlede behov. Om nødvendig skal kommunen be om bistand fra Arbeids- og velferdsetaten eller fra andre relevante instanser.

§ 16 Pasientens og brukerens rettigheter

Pasient og bruker med behov for langvarige og koordinerte helse- og omsorgstjenester, har rett til å få utarbeidet individuell plan, jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 2-5. Vedkommende har rett til å delta i arbeidet med sin individuelle plan, og det skal legges til rette for dette, jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 3-1. Pårørende skal trekkes inn i arbeidet i den utstrekning pasienten og brukeren og pårørende ønsker det.

§ 18 Ansvar for å utarbeide individuell plan

Kommunens helse- og omsorgstjeneste og helseforetaket har plikt til å sørge for at individuell plan etter § 1 utarbeides for pasienter og brukere med behov for langvarige og koordinerte tjenester, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 7-1, spesialisthelsetjenesteloven § 2-5 og psykisk helsevernloven § 4-1.

Koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering har det overordnede ansvaret for individuell plan, jf. § 6 og § 11.

§ 21 Koordinator i kommunen

For pasienter og brukere med behov for langvarige og koordinerte tjenester etter helse- og omsorgstjenesteloven, skal kommunen tilby

koordinator, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 7-2. Dette gjelder uavhengig av om pasienten eller brukeren ønsker individuell plan. Koordinatoren skal sørge for nødvendig oppfølging av den enkelte pasient eller bruker. Koordinator skal også sikre samordning av tjenestetilbudet og fremdrift i arbeidet med individuell plan.»

Kommunen skal ha en koordinerende enhet (§ 6). Det samme gjelder spesialisthelsetjenesten (§ 11).

Du har rett til en individuell plan, men fagfolk kan ikke stille som betingelse at det utarbeides en individuell plan for at du skal få tilgang til hjelpemidler. Dersom hjelpemiddelbehovet framgår av planen, kan du få et generelt vedtak og slippe mange enkeltsøknader i perioden planen gjelder for.

- [Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester, lovdata.no](#)
- [Lov om bruker- og pasientrettigheter, lovdata.no](#)
- [Forskrift for habilitering- og rehabilitering, lovdata.no](#)
- [Nasjonal veileder rehabilitering, habilitering, individuell plan og koordinator, helsedirektoratet.no](#)

7. ANDRE LOVER

Opplæringsloven og arbeidsmiljøloven inneholder bestemmelser om tilrettelegging av utdanning og arbeidsplass, med hjelpemidler som et aktuelt tiltak. **Forvaltningsloven** inneholder bestemmelser for offentlig saksbehandling og pålegger offentlige kontorer plikt til å veilede om rettigheter, saksgang og andre offentlige tjenester.

Husbanken har låneordninger til privatpersoner, og kan gi tilskudd til borettslag som vil etterinstallere heis i lavblokker, samt til tilstandsvurdering for tilgjengelighet. **Lov om bostøtte og kommunale boligtilskudd, helse- og omsorgstjenesteloven og sosialtjenesteloven** sier at kommunene skal medvirke til å skaffe vanskeligstilte på boligmarkedet egnet bolig. Tilskuddsordningene til bl.a. boligtil-

pasning ble overført fra Husbanken til kommunalt ansvar fra 2020.

- [Lover og forskrifter, lovdata.no](#)
- [Husbankens lån og veiledere, husbanken.no](#)
- [«Bruk dine rettigheter. Bolig», nhf.no](#)

8. BARNEHAGE, SKOLE OG UTDANNING

Barnehage, skole og utdanningssted har ansvar for å legge forholdene best mulig til rette for alle. Dette gjelder både bygninger og læremidler. Personer med funksjonsnedsettelse som har et individuelt behov for hjelpemidler og tilrettelegging, kan få støtte til tiltak gjennom folketrygden. Med hjelpemiddel menes ethvert hjelpemiddel eller tiltak som kan bidra til å redusere funksjonshemmedes praktiske problemer knyttet til skole-/barnehage-/lærlingsituasjonen. Pedagogiske tiltak er skolens ansvar. Utstyr til trening, stimulering og aktivisering i barnehage og skole er i folketrygdloven definert som spesialpedagogisk utstyr, og dekkes ikke av folketrygden. Støtte til hjelpemidler og tilrettelegging gjelder fra barnehagen og gjennom hele utdanningsforløpet, samt yrkesmessig attføring. § 10-5 i folketrygdloven gjelder høyere utdanning og arbeid, mens § 10-6 dekker barnehage, grunnskole og videregående skole. Kommunale fagfolk og hjelpemiddelsentralen kan gi veiledning ved valg av løsning. NAV viser eksempler på hjelpemidler og tilrettelegging for barn på sine nettsider. *Se pkt. 3.3 i rundskriv til folketrygdloven § 10-7.*

- [Regelverket, nav.no](#)
- [Gode eksempler, kunnskapsbanken.net](#)

9. ARBEID

Arbeidsmiljøloven og folketrygdloven

Arbeidsgiver har et særlig ansvar for å tilrettelegge arbeidet for sine ansatte etter **arbeidsmiljøloven** § 4-6. Personer med varige

funksjonsnedsettelse kan få støtte fra **folketrygden** til hjelpemidler, ombygging av maskiner og tilrettelegging av det fysiske miljøet for å beholde eller komme ut i arbeid, samt ved arbeidsavklaring, jf. folketrygdloven § 10-5. Du kan få støtte om du er arbeidssøker, arbeidstaker, selvstendig næringsdrivende eller mottar arbeidsavklaringspenger. Du kan ikke få hjelpemidler etter § 10-5 dersom du har 100 % uførepensjon. Dersom hjelpemidler vil føre til at uførepensjonen blir redusert eller faller bort, kan det likevel gis støtte (rundskriv til § 10-7).

Du kan ikke få støtte til motorkjøretøy på arbeidsplassen, kun til å komme deg til og fra arbeid. Du kan ta hjelpemidlene med til ny arbeidsgiver. Støtte til ombygging av maskiner gjelder tilpasning og ombygging som er nødvendig for å kunne nyttiggjøre seg maskinene. Nødvendig ombygging og tilrettelegging skal skje i samråd med NAV Hjelpemiddelsentral. Selvstendig næringsdrivende kan få tilskudd til moderniserings- og effektiviseringstiltak. Her er det egenandel.

NAV har plikt til å gi **informasjon og veiledning** om alle virkemidlene som til enhver tid gjelder. Du kan få veiledning i valg av hjelpemidler og tilrettelegging av arbeidsplass fra hjelpemiddelsentralen og bedriftshelsetjenesten. Du kan kontakte NAV-kontoret for å få en arbeidsplassvurdering med fysioterapeut eller ergoterapeut. Som vedlegg til søknad kan det være aktuelt med individuell plan, funksjonsvurdering eller arbeidsplassvurdering.

Avtale om tilrettelegging og oppfølging

Avtalen inngås mellom NAV, arbeidssøker/ansatt og arbeidsgiver. Den skal bidra til at personer med behov for bistand fra NAV skal få eller beholde en jobb, og samtidig støtte arbeidsgivere som inkluderer. NAV forplikter seg til regelmessig oppfølging, fast kontaktperson som er lett tilgjengelig, rask saksbehandling, samordnet bistand fra NAV og trygghet for at NAV sørger for nødvendige hjelpemidler og tilrettelegging. Avtalen skal inneholde tiltakene som er nødvendig for

å komme i jobb eller beholde jobb, som tilrettelegging, hjelpemidler, arbeidstrening, lønnstilskudd og oppfølging. Unge under 30 år er prioritert, men avtalen gjelder også for arbeidsgivere som vil ansette andre i målgruppen. Avtalen skal inneholde fast kontaktperson i NAV som følger opp.

Funksjonsassistanse

Funksjonsassistanse skal bidra til at du kan skaffe deg eller beholde ordinært arbeid. Ordningen dekker utgifter til nødvendige, praktiske gjøremål. Assistenten skal ikke utføre dine ordinære arbeidsoppgaver. Du kan få funksjonsassistanse hvis du er yrkesaktiv, har en omfattende fysisk funksjonsnedsettelse eller sterkt nedsatt syn og trenger ordningen for å være i ordinært lønnet arbeid. NAV kan i tillegg gi inkluderingstilskudd til arbeidsgiver som har merutgifter til tilrettelegging. Mulig tilrettelegging og aktuelle hjelpemidler må sjekkes før funksjonsassistanse blir vurdert. Assistenten kan være en kollega som frikjøpes eller en person som ansettes for denne oppgaven. Antall timer funksjonsassistanse vurderes individuelt. NAV innvilger funksjonsassistanse for 1 år av gangen. NAV-kontoret og hjelpemiddelsentralen kan gi informasjon om ordningen. Forskrift om funksjonsassistanse er hjemlet i arbeidsmarkedsloven, forskrift om arbeidsmarkedstiltak (kap. 6).

Arbeids- og utdanningsreiser

Du kan få dekket transport til og fra utdanningsstedet og arbeid gjennom folketrygden. Kravene er at du har varige forflytningssvansker, og at du ikke kan reise til/fra utdanning og arbeid med offentlig kommunikasjon. Du kan også få støtte til ordningen hvis du midlertidig er fratatt førerkortet av medisinske årsaker. Det stilles krav om at funksjonsvanskene er varige (over 1 år). Transportbehovet kan være av kortere varighet. Personer som mottar redusert uføretrygd på grunn av inntektsgivende arbeid kan også få støtte til arbeids- og utdanningsreiser.

Du betaler en egenandel tilsvarende den rimeligste offentlige trans-

porten der du bor, med et tillegg på 10 prosent. Ordningen gjelder ikke dersom du er elev i grunn- eller videregående skole eller får full ytelse til livsopphold fra folketrygden. Den gjelder heller ikke dersom du får dekket transport gjennom andre ordninger, f.eks. bil fra folketrygden til utdanning/arbeid, eller har grunnstønad til transport. Dersom grunnstønad ikke dekker de reelle reiseutgiftene, er det mulig å erstatte grunnstønad til transport med ordningen arbeids- og utdanningsreiser. Du kan få dekket transport dersom bil (folketrygden) ikke kan brukes grunnet årsaker som at bilen er på service/reparasjon/tilpassing i mer enn 1 uke, helsemessige årsaker, vanskelige værforhold eller vanskelige parkeringsforhold.

Arbeidsgiver skal dekke reiser som er en del av jobben. Det er mulig å søke om forhåndsgodkjenning dersom du søker utdanning eller arbeid.

- [Forskrift om arbeidsmarkedstiltak, funksjonsassistanse, lovdata.no](#)
- [Forskrift om arbeids- og utdanningsreiser, lovdata.no](#)
- [Avtale om tilrettelegging og oppfølging for arbeidssøkere og arbeidsgivere, nav.no](#)
- [Informasjon om funksjonsassistanse og arbeids- og utdanningsreiser, nav.no](#)

10. INSTITUSJON

Forskriften om kommunal helse- og omsorgsinstitusjon definerer hva som regnes som institusjon etter helse- og omsorgstjenesteloven. Institusjoner har heldøgns helse- og omsorgstjenester (§ 1).

Dersom boformen ikke er definert som institusjon, har man samme rett til hjelpemidler som hjemmeboende (folketrygdloven § 10-6). Bor du i **omsorgsbolig**, anses du som hjemmeboende og vil ha rett til hjelpemidler etter folketrygdlovens bestemmelser som andre hjemmeboende.

Institusjoner har ansvar for å dekke utgifter til vanlig institusjonsut-

styr. Et eksempel er rullestol til transport som kan benyttes av flere. Folketrygden kan dekke hjelpemidler til personlig bruk, f.eks. individuelt tilpasset rullestol og rullator. Disse kan du ta med ved hjemreise. Annet utstyr til personlig bruk kan være syns- og hørselshjelpemidler, kognitive hjelpemidler og hjelpemidler til kommunikasjon. Hjelpemidler beregnet til bruk etter utskriving kan også dekkes.

Det er kommunens ansvar å utstyre **avlastningsboliger** med hjelpemidler. Kommunen kan be om å få leie hjelpemidler fra hjelpemiddelsentralen jf. forskrift om hjelpemiddelsentralenes virksomhet og ansvar, § 1 pkt. 2. Departementet har anbefalt dette som en løsning.

Barnebolig defineres som institusjon og folketrygden kan dekke noen typer hjelpemidler til personlig bruk, samt individuelt tilpassede hjelpemidler til trening, stimulering og aktivisering.

Se rundskriv til folketrygdloven kap. 10, § 10-8 Forholdet til ytelser etter annen lovgivning.

11. KVALITET

11.1 Faglige spilleregler

Hensikten med hjelpemiddelformidling er at den enkelte kan leve et selvstendig liv og delta i samfunnet. For å få riktig hjelpemiddel, må det være tilpasset ditt behov, funksjon og omgivelser. Fagfolk må følge faglige spilleregler for hjelpemiddelformidling og medvirkning. Dine behov og synspunkter må være styrende for tilbudet. Fagfolk har informasjons- og veiledningsplikt, noe som innebærer informasjon om valgmuligheter og rettigheter, og veiledning når ulike produkter prøves ut. Det vil ofte være en fordel med en skriftlig avtale som viser hvem som skal gjøre hva samt tidsfrister. Dersom du har behov for mange ulike tjenester over tid, har du rett til en individuell plan. Se pkt. 6.2 Forskrift om individuell plan.

11.2 Utprøving

Før du velger hjelpemiddel vil det ofte være nødvendig å prøve et eller flere produkter i en periode for å avgjøre om det fungerer slik du ønsker. Retten til utprøving er hjemlet i forskrift om hjelpemiddelsentralenes virksomhet, § 5. Du kan låne hjelpemidler til utprøving i inntil seks uker.

11.3 Sortiment

Hjelpemidlet må passe eksakt til både kropp, aktiviteter og omgivelser. Det er derfor viktig at det er mange ulike produkter å velge mellom. NAV sentralt inngår rammeavtaler for det nasjonale sortimentet med leverandørene av hjelpemidler og bil. Dette er produkter folketrygden dekker og skal utgjøre valgmulighetene dine. Det er dine behov og synspunkter, og hjelpemidlets funksjonelle egenskaper, som skal avgjøre valg av produkt. NAV har i avtalene med leverandørene rangert produktene slik at den enkelte tilbys bestemte produkter. Du skal ha tilgang til **hele sortimentet**, men må sammen med fagfolk begrunne hvorfor andre produkter enn de høyest rangerte er riktig valg. Ved behov for andre hjelpemidler enn de som står i NAV sin avtale, kan du søke hjelpemiddelsentralen om **dispensasjon**, slik at sentralen kan bestille produktet du trenger.

Hjelpemiddelsentralene har også bestillingslister med enkle og rimelege produkter, se pkt. 2.4 Bestillingsordning. Dette er en forenkling for alle parter og skal ikke begrense din tilgang til andre produkter.

- [Rammeavtaler og informasjon om hjelpemidler, hjelpemiddeldatabasen.no](#)
- [Bestillingsordningen, nav.no](#)
- [Dispensasjon. Se nettsiden til hjelpemiddelsentralen.](#)

11.4 Akutt reparasjon

NAV har nasjonale retningslinjer for reparasjon ved akutt behov, som alle hjelpemiddelsentralene skal følge. Ordningen med akutt reparasjon gjelder alle dager mellom klokken 08 og 24, og omfatter alle hjelpemidler utlånt av NAV, som kan sette deg i en nødssituasjon ved funksjonsfeil eller sammenbrudd.

Det er en telefonvaktordning utenom vanlig åpningstid. Hvis du har akutt behov for reparasjon av hjelpemidlet, ringer du servicetelefonen til NAV hjelpemiddelsentral i fylket. Teknisk fagperson vil vurdere og avtale med deg hvilke tiltak som skal iverksettes ut fra din situasjonsbeskrivelse. Det skal legges vekt på din vurdering. Kommunen er nærmest til å hjelpe deg, mens NAV Hjelpemiddelsentral sin tekniske tjeneste normalt foretar reparasjon av hjelpemidler innen 24 timer. Tiden for spesialtilpassede hjelpemidler kan påvirkes av delelager og nødvendig fagkunnskap.

- [Oversikt over servicetelefon i alle fylker, se nav.no akutt reparasjon av hjelpemidler](#)
- [Nettsiden til hjelpemiddelsentralen](#)

12. SØKNAD, SAKSBEHANDLING OG KLAGE

12.1 Søknad

Du fyller ut søknad om støtte til hjelpemidler på NAVs kravskjema (NAV 10-07.03). Dette gjelder søknad om hjelpemidler til hjem, barnehage, skole/utdanning og arbeid. Søknaden sendes hjelpemiddelsentralen. NAV jobber med forenklinger og digitale løsninger for søknad, sjekk på [nav.no](#)

NAV har ansvar for å innhente opplysninger som er nødvendig for å fatte vedtak. Etaten krever legeerklæring som dokumentasjon på at funksjonsevnen er vesentlig og varig nedsatt på grunn av sykdom, skade eller lyte. Det må begrunnes hvorfor hjelpemidlet er nødven-

dig og hensiktsmessig for å bedre funksjonsevnen og løse praktiske problemer i dagligliv/arbeidsliv. Du kan gi disse opplysningene selv eller be fagpersonen du samarbeider med om å begrunne hjelpemiddelbehovet.

Fordi du ikke kan søke på et bestemt merke, er det viktig med en presis beskrivelse av hvordan produktet må være utformet for å dekke behovet, slik at vedtaket fører til levering av riktig hjelpemiddel. Du bekrefter søknaden gjennom din underskrift. Du kan også gi fullmakt til f.eks. kommunal ergoterapeut til å søke digitalt for deg. Du skal se utfylt søknad før den sendes inn. Bestillingsordningen har en egen liste med hjelpemidler, som kommunal terapeut og alle med brukerplass kan bestille direkte fra hjelpemiddelsentralen.

Alle hjelpemidler som lånes ut fra hjelpemiddelsentralen er folketrygdens eiendom. Gjennom din underskrift på kravskjema forplikter du deg til å ta godt vare på hjelpemidlene og levere dem tilbake etter bruk. I praksis forutsetter dette at du har fått opplæring i bruk og vedlikehold samt instruksjonshefte.

På NAV sin nettside, [nav.no](#), finner du informasjon om hjelpemidler og bruksområder, med lenke til kravskjema og vedlegg som hjelpeskjema, funksjonsvurdering og arbeidsplassvurdering.

Brukerpass og fast kontaktperson til barn og unge innebærer forenklinger. Se pkt. 2.2 og 2.3.

- [Regelverk og skjema, nav.no](#)

12.2 Enkeltvedtak

Saker skal avgjøres uten ugrunnet opphold og du skal underrettes skriftlig om vedtak så snart som mulig. Saker som gjelder enkle hjelpemidler og tolkehjelp, skal avgjøres straks og vedtak gis muntlig eller på annen måte (folketrygdloven § 21-10 og forvaltningsloven § 11).

Dersom det er forventet at det vil ta uforholdsmessig lang tid før en

henvendelse kan besvares, skal du få et **foreløpig svar**. Du skal få informasjon om når vedtak kan forventes.

I saker som gjelder enkeltvedtak har du rett til et foreløpig svar dersom henvendelsen ikke kan besvares i løpet av en måned etter at den er mottatt (forvaltningsloven § 11 a). Vedtak skal være **skriftlig** og inneholde begrunnelse, informasjon om adgang til å se sakens dokumenter og opplysninger om klage/ankeadgang. Dersom du ikke forstår innholdet i avslaget, har du rett til en utfyllende begrunnelse (forvaltningsloven § 23 og § 24).

12.3 Klage på vedtak og tjenester

Frist for klage og anke på vedtak etter **folketrygdloven** er 6 uker. Fristen skal stå i vedtaket. Klagen sendes til den instansen som har fattet vedtaket. Dersom vedtaket ikke endres, skal du gis anledning til å kommentere avgjørelsen før saken går videre til NAV Klage og anke. Du kan anke saken inn for Trygderetten (folketrygdloven § 21-12).

Når det gjelder vedtak etter **helse- og omsorgstjenesteloven**, er fristen for å klage 3 uker. En klage som kommer inn etter fristen kan likevel behandles når dette anses som rimelig. Dersom du ikke får medhold, kan du klage videre til statsforvalteren.

Klageadgangen er ikke like god for **tjenestekvalitet** som for enkeltvedtak. Mye er overlatt til fagfolks skjønn. Men fagfolk har et ansvar for å sikre at tjenestene er av faglig god kvalitet og er i tråd med lovens intensjon. I tillegg har lovverket bestemmelser om **brukermedvirkning** for å sikre kvaliteten. Sviktende kvalitet i kommunehelsetjenesten kan klages inn for det organ kommunestyret bestemmer. Du kan også søke hjelp hos Pasient- og brukerombudet i fylket.

Det kan være aktuelt å klage til NAV dersom hjelpemiddelsentralen leverer et **produkt som ikke fungerer for deg**. Klagen kan begrun-

nes ut fra de faglige retningslinjene som gjelder for formidlingen og trygdens regelverk for stønad. Aktuelle stikkord er brukermedvirkning og at løsningen skal dekke behovet og være hensiktsmessig. NAV skal ta hensyn til fagfolks beskrivelse av funksjonsnedsettelsen og hjelpemiddelbehovet. Utredning av behov skal skje lokalt i de omgivelser hjelpemidlet skal brukes. **Lovverkets intensjon** skal vektlegges. Hjelpemidler skal fremme selvstendig liv og likestilte muligheter i samfunnet.

- lovdata.no og nav.no

13. NETTSTEDER OG INFORMASJON

Arbeids- og velferdsforvaltningen

- Folketrygdloven, forskrifter og rundskriv. Søknad og regelverk. nav.no
- Løsninger, veiledere og eksempler, kunnskapsbanken.net
- Oversikt over hjelpemidler og rammeavtaler, hjelpemiddeldatabasen.no
- Nettsider NAV Hjelpemiddelsentral i fylket
- Heftet «Elektriske rullestoler i trafikken»

Diskrimineringsnemnda.no

- Likestillings- og diskrimineringsloven. Klager og vedtak.

FN-sambandet, fn.no

- CRPD. Konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne.
- FNs bærekraftsmål

Helsedirektoratet.no

- Nasjonal veileder om rehabilitering, habilitering, individuell plan og koordinator.

Husbanken, husbanken.no

- Lovverk og veiledere om lån og tilskudd.
- Livsløpsbolig. Tilpasning av bolig. Finansieringsmuligheter.
- Heis og tilgjengelighet i lavblokker. Finansiering og eksempler.
- Bostøttekalkulator og lånekalkulator.
- Rapporter om forskning og utvikling.

Kommunens nettsider

- Informasjon om kommunale tjenester, ergoterapeut, fysioterapeut og boligrådgivning.

Likestillings- og diskrimineringsombudet, ldo.no

- Lovverk og veiledning

Lovdata, lovdata.no

- Alle lover og forskrifter

Norges Handikapforbund, nhf.no/publikasjoner

- Full deltakelse og likestilling. NHF's likestillingsstrategi.
- Hjelpemidler. Politisk notat. FFO og NHF.
- Bruk dine rettigheter. Bolig.
- Tilgjengelige boliger. Tilpasning av eksisterende boliger.
- Tilgjengelige bygg og uteområder
- Unge på boligmarkedet
- Kjøkkenet. Valg og løsninger.
- Bolig for barn med funksjonshemming
- Toalett og bad. Detaljer som teller.

Norske Boligbyggelags Landsforbund, nbbl.no

- Etterinstallering av heis i borettslag – muligheter og løsninger
- Heis gir trygghet og trivsel

Norsk brannvernforening, brannvernforeningen.no

- Informasjon om brannvern og brannsikkerhet

Norsk Ergoterapeutforbund, ergoterapeutene.org

- Retningslinjer for kunnskapsbasert hjelpemiddelformidling

Pasient- og brukerombudet

- Rettigheter og veiledning

Trygderetten, trygderetten.no

- Informasjon om saker behandlet av Trygderetten

Veviseren.no

Offentlig nettsted med samlet boliginformasjon

- Lover og finansiering
- Livsløpsbolig og boligtilpasning
- Veiledere, filmer og eksempler
- Kommuneplanlegging og løsninger



Norges
Handikapforbund

Norges Handikapforbund 2021
Postboks 9217 Grønland
0134 Oslo
Telefon 24 10 24 00
Faks 24 10 24 99

